

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-86>

УДК: 631.1:658.3

НОСАЧ Наталія

Державний біотехнологічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6784-9768>

e-mail: red.edit.10@gmail.com

ЄГІОЗАР'ЯН Артур

Північно-східний офіс Держаудитслужби

<https://orcid.org/0009-0006-2245-8858>

e-mail: red.edit.10@gmail.com

ЦІЛІ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ АГРОПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

В статті розглянуто роль моніторингу та контролінгу в управлінні агропромисловими підприємствами, зокрема, в умовах динамічного розвитку та глобалізаційних викликів. Метою дослідження є визначення основних цілей моніторингу та контролінгу в системі управління агропромисловим підприємством, а також розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо їх інтеграції в управлінську практику для підвищення ефективності та стабільності діяльності аграрних підприємств.

В дослідженні представлено основні принципи організації моніторингу та контролінгу, а також обґрунтовано необхідність використання сучасних інструментів управління для забезпечення ефективності функціонування агропідприємств. В статті також наведено аналіз основних підходів до моніторингу, його важливість для забезпечення стабільності та ефективності виробничих процесів. Виявлено, що моніторинг в агропромисловому секторі дозволяє своєчасно виявляти відхилення в ключових показниках діяльності підприємства та реагувати на зміни зовнішнього середовища, зокрема, кліматичні умови, ринкові коливання і зміни в законодавстві. Дослідження обґрунтувало роль цифрових технологій та автоматизованих систем у покращенні ефективності збору та обробки даних, що сприяє більш точному прогнозуванню та своєчасному прийняттю управлінських рішень. Розглянуто, як інструменти контролінгу допомагають підприємствам оптимізувати процеси витрат, планування ресурсів, а також покращити фінансову стійкість через впровадження системи управлінських показників (KPI). Виявлено, що системи контролінгу забезпечують зворотний зв'язок між різними рівнями управління, надаючи керівництву можливість коригувати стратегії та тактики відповідно до змін ринкової ситуації. Дослідження дозволило виявити, що застосування моніторингових і контролінгових інструментів є ключовим для забезпечення стійкості підприємства в умовах невизначеності та постійних змін у зовнішньому середовищі. Зокрема, організація моніторингу дозволяє агропромисловим підприємствам досягати високої конкурентоспроможності, оптимізуючи витрати та ресурси, підвищуючи ефективність виробництва та мінімізуючи вплив негативних факторів. У дослідженні також підкреслено важливість інтеграції моніторингу та контролінгу в єдину систему управління підприємством. Це сприяє підвищенню прозорості процесів та забезпечує більш ефективну комунікацію між підрозділами підприємства, що є важливим аспектом в умовах агропромислового виробництва. Завдяки такому підходу підприємства можуть швидше адаптуватися до змін і досягати стратегічних цілей.

Ключові слова: моніторинг, контролінг, агропромислові підприємства, система управління підприємством, менеджмент, конкурентоспроможність

NOSACH Nataliia

State Biotechnological University

YEHIOZARIAN Artur

North-eastern office of the State Audit Service

OBJECTIVES OF MONITORING AND CONTROLLING IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF AGRIBUSINESS ENTERPRISES

This article discusses the role of monitoring and controlling in the management of agribusiness enterprises, particularly in the context of dynamic development and globalization challenges. The aim of the study is to identify the main objectives of monitoring and controlling in the management system of agribusiness enterprises, as well as to develop scientifically grounded recommendations for integrating them into management practice to improve the efficiency and stability of agricultural enterprises.

The study presents the basic principles of organizing monitoring and controlling, as well as justifying the need for using modern management tools to ensure the effective operation of agribusinesses. The article also provides an analysis of the main approaches to monitoring, emphasizing its importance in ensuring the stability and efficiency of production processes. It was found that monitoring in the agribusiness sector allows for the timely identification of deviations in key performance indicators and responds to changes in the external environment, including climatic conditions, market fluctuations, and changes in legislation. The study justifies the role of digital technologies and automated systems in improving the efficiency of data collection and processing, contributing to more accurate forecasting and timely decision-making. The article discusses how controlling tools help enterprises

optimize cost processes, resource planning, and improve financial stability through the implementation of a management performance system (KPI). It was found that controlling systems provide feedback between different management levels, allowing management to adjust strategies and tactics in response to market changes. The research revealed that the use of monitoring and controlling tools is key to ensuring the sustainability of enterprises in conditions of uncertainty and constant changes in the external environment. In particular, organizing monitoring enables agribusiness enterprises to achieve high competitiveness by optimizing costs and resources, enhancing production efficiency, and minimizing the impact of negative factors. The study also emphasizes the importance of integrating monitoring and controlling into a unified management system. This promotes greater transparency of processes and ensures more effective communication between the enterprise's departments, which is a critical aspect in agribusiness production. With this approach, enterprises can adapt more quickly to changes and achieve strategic goals.

Keywords: monitoring, controlling, agribusiness enterprises, enterprise management system, management, competitiveness

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Забезпечення ефективного управління агропромисловим підприємством у сучасних умовах вимагає впровадження дієвих інструментів моніторингу та контролінгу. Динамічний розвиток аграрного бізнесу обумовлює необхідність швидкого реагування на зміни ринкових умов, внутрішніх показників ефективності, економічних і технологічних процесів. Однак, існуючі підходи до управління агропромисловими підприємствами часто не дозволяють забезпечити необхідну гнучкість і точність управлінських рішень. Це пов'язано з недосконалими механізмами моніторингу, які не надають повної та актуальної інформації про основні параметри виробничих і фінансових процесів, а також відсутністю ефективного контролінгу, що ускладнює виявлення відхилень від планових показників і оперативне коригування діяльності. Додатковою проблемою є труднощі інтеграції сучасних цифрових інструментів, здатних підвищити рівень автоматизації та точності аналізу даних. Сукупність цих проблем негативно впливає на конкурентоспроможність агропромислових підприємств та обмежує їхні можливості розвитку в умовах нестабільного ринку і загострення конкуренції. У зв'язку з цим, дослідження ефективних методів, інструментів та цілей моніторингу і контролінгу є вкрай актуальним, оскільки вони забезпечують контроль над ключовими процесами, дозволяють мінімізувати ризики та підвищити економічну ефективність управління.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретико-методичні основи функціонування систем моніторингу та контролінгу набули широкого висвітлення в працях провідних вчених, зокрема Аксьонова І. [5], Берідзе Т. М. [4], Бобало Ю. Я. [6], Гусева І. [10], Даник Ю. Г. [6], Дем'яненко Т. І. [13], Задорожна, Р. П. [9], Корнійчук Г. В. [2], Мезенцева Н. М. [4], Одноволик В. І. [11], Пушкарьова А. В. [7], Роскладка А. А. [7], Роскладка Н. О. [7], Рябкова О. В. [8], Смирнова Л.Д. [12], Стрихалюк Б. М. [6], Щебель, А. [3], Якімова Н.С. [1] зробили вагомий внесок в розвиток теоретичних положень та методичних засад моніторингу та контролінгу.

Незважаючи на широке висвітлення заданої тематики, залишається низка не вирішених питань, що потребують глибшого дослідження. Зокрема, в сучасних наукових публікаціях не приділено достатньої уваги детальному аналізу та обґрунтуванню цілей моніторингу та контролінгу в системі управління агропідприємством. Це обумовлює необхідність зосередитися на розробці більш цілісного підходу, який враховуватиме специфіку аграрної галузі та дозволить підвищити ефективність управлінських процесів через вдосконалення механізмів моніторингу та контролінгу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є визначення основних цілей моніторингу та контролінгу в системі управління агропромисловим підприємством, а також розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо їх інтеграції в управлінську практику для підвищення ефективності та стабільності діяльності аграрних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасних умовах економічного розвитку та глобалізації, підвищення конкурентоспроможності агропромислових підприємств є важливим завданням, яке потребує нових підходів до управління, моніторингу та контролінгу виробничих процесів. Ефективність функціонування підприємств агропромислового комплексу значною мірою залежить від здатності керівництва оперативно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, своєчасно виявляти відхилення у виробничо-господарській діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Застосування сучасних інструментів моніторингу і контролінгу дозволяє забезпечити стабільність функціонування підприємства, підвищити рівень прозорості його діяльності та сприяти досягненню стратегічних цілей.

Моніторинг функціонування агропромислових підприємств полягає в постійному спостереженні за основними показниками діяльності, аналізі змін та своєчасному виявленні негативних тенденцій. Контролінг, своєю чергою, передбачає організацію системи контролю за досягненням операційних та стратегічних цілей підприємства, що вимагає використання комплексного інструментарію та методів для збору, обробки і аналізу даних. Існує низка підходів до організації моніторингових систем, однак ефективне

управління агропромисловими підприємствами потребує врахування їх специфічних особливостей, таких як сезонність виробництва, залежність від природно-кліматичних умов, а також вплив ринкових коливань.

На сьогодні інструменти моніторингу і контролінгу включають різноманітні інформаційні технології, аналітичні методи та автоматизовані системи, які забезпечують глибоке розуміння процесів, що відбуваються на підприємстві, та їх вплив на кінцевий результат. Використання таких інструментів сприяє підвищенню точності прогнозування, вдосконаленню системи планування та управління ресурсами [1-3]. Зокрема, завдяки автоматизованим системам моніторингу та контролінгу можна оперативно збирати і аналізувати дані з різних структурних підрозділів, забезпечуючи інтеграцію інформації для подальшого прийняття управлінських рішень.

В умовах зростаючих вимог до ефективності управління, контролінг стає невід'ємною складовою управлінського процесу, дозволяючи не тільки контролювати виконання планів, але й сприяти адаптації до змін середовища. Інструменти контролінгу в агропромислових підприємствах дозволяють здійснювати аналіз витрат, прогнозування результатів діяльності та забезпечення високого рівня фінансової стійкості. Розробка ефективної системи моніторингу та контролінгу вимагає інтеграції сучасних інформаційних технологій, що сприятиме автоматизації процесів обробки даних, підвищенню їх достовірності та прискоренню процесу прийняття рішень.

Належно організований моніторинг дає можливість уникнути ризиків, пов'язаних з несприятливими змінами зовнішнього середовища, дозволяючи підприємству підтримувати свою стабільність у складних ринкових умовах. Ефективність інструментарію моніторингу і контролінгу прямо залежить від його інтеграції у загальну систему управління підприємством та від наявності необхідних кадрових і технічних ресурсів. Отже, впровадження таких інструментів є не лише вимогою часу, але й засобом забезпечення стабільного розвитку агропромислового виробництва.

Вибір оптимальних інструментів контролінгу та моніторингу дозволяє підприємствам не лише знизити витрати, але й створити базу для довгострокового планування, що є основою для досягнення високої ефективності і стабільного фінансового стану.

Моніторинг у системі управління підприємством є процесом, що передбачає безперервне спостереження, збір та аналіз даних щодо ключових показників діяльності з метою забезпечення оперативного реагування на зміни, а також прийняття обґрунтованих управлінських рішень [4]. Сучасні умови діяльності підприємств, зокрема агропромислового сектора, характеризуються динамічними змінами зовнішнього середовища, що обумовлює необхідність впровадження ефективних моніторингових систем. Завдяки цим системам підприємство здатне не лише фіксувати поточний стан показників, але й виявляти ризики та прогнозувати їх вплив на діяльність.

Сутність моніторингу як управлінського інструмента полягає у постійному відстеженні параметрів, які впливають на ефективність функціонування підприємства [5]. Такий підхід дозволяє керівництву підприємства не лише контролювати процеси, що відбуваються у реальному часі, але й виявляти тенденції, визначати відхилення від запланованих показників і розробляти заходи з їх корекції. У рамках агропромислового виробництва, де виробничі процеси залежні від багатьох зовнішніх факторів, таких як кліматичні умови, ринкові ціни на сировину та зміни в законодавчому полі, моніторинг є ключовим елементом управління.

Такі науковці, як Ю. Я. Бобало, Ю. Г. Даник, Л. О. Комарова, О. О. Лук'янов, В. М. Максимович, О. О. Писарчук, В. В. Ріппенбейн, Р. Т. Смух та інші зауважують, що основними завданнями моніторингу є збір достовірних даних, їх структурний аналіз та надання інформації для прийняття управлінських рішень [6-8]. Важливою характеристикою моніторингу є його безперервність, що передбачає регулярне оновлення та відстеження інформації. У контексті управління агропромисловим підприємством моніторинг дозволяє визначити оптимальні обсяги виробництва, виявити причини зниження продуктивності, а також знайти можливості для скорочення витрат і підвищення рентабельності.

Ефективність моніторингу залежить від інтеграції сучасних інформаційних технологій, які дозволяють автоматизувати процеси збору та обробки даних, підвищуючи точність і швидкість отримання інформації. Інформаційні системи та програмні продукти, що використовуються для моніторингу, здатні забезпечувати своєчасне виявлення проблем, сигналізуючи про них управлінському персоналу та сприяючи прийняттю оперативних заходів. Відтак, цифровізація процесу моніторингу сприяє більш ефективному управлінню ресурсами підприємства та підвищенню загальної продуктивності.

Загалом, моніторинг як процес спрямований на оцінку результативності діяльності підприємства через аналіз ключових показників, серед яких можна виділити: обсяги виробництва, продуктивність праці, фінансові результати, ефективність використання матеріальних та людських ресурсів. Показники, що підлягають моніторингу, повинні відображати як поточний стан підприємства, так і перспективи його розвитку, що дозволяє адаптувати стратегії відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах.

Важливим аспектом моніторингу є визначення ключових індикаторів ефективності, або Key Performance Indicators (KPI), які відображають найбільш важливі аспекти діяльності підприємства та дозволяють оцінювати досягнення операційних та стратегічних цілей. Завдяки моніторингу KPI керівництво

може швидко реагувати на відхилення від планових показників і вживати заходів для корекції. Це дозволяє знижувати рівень ризиків, оптимізувати процеси та сприяти стабільності функціонування підприємства.

Таким чином, моніторинг є основою для побудови системи управлінського контролю, яка підтримує стійкість підприємства в умовах високої невизначеності. Використання моніторингу як управлінського інструмента дозволяє здійснювати систематичний контроль за ключовими показниками діяльності, запобігати кризовим ситуаціям та сприяти ефективному використанню ресурсів. Завдяки цьому підприємства агропромислового комплексу можуть підвищувати свою конкурентоспроможність, адаптуючись до нових викликів та вимог ринку.

Контролінг є інтегративною управлінською системою, яка спрямована на координацію всіх етапів діяльності підприємства: від планування до контролю та коригування дій для досягнення стратегічних і оперативних цілей. Основна функція контролінгу полягає в забезпеченні комплексного підходу до управління, що дозволяє керівництву своєчасно реагувати на зміни зовнішніх та внутрішніх умов, оптимізувати процеси та ефективно використовувати ресурси.

Сутність контролінгу як управлінської системи полягає у впорядкуванні процесів планування та контролю через встановлення конкретних завдань, які відповідають загальним цілям підприємства. На основі визначених показників контролінг забезпечує зворотний зв'язок між різними рівнями управління, даючи можливість здійснювати коригування на кожному з етапів діяльності. Такий підхід особливо важливий для підприємств агропромислового комплексу, які працюють в умовах високої невизначеності, залежності від зовнішніх факторів та сезонних коливань.

Контролінг не обмежується виключно функцією контролю, а охоплює також процеси інформаційного забезпечення, аналітичної підтримки та прийняття рішень. Його впровадження сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, зниженню витрат та підвищенню ефективності. Основними компонентами контролінгу є планування, контроль і коригування діяльності, які дозволяють підприємству не лише досягати поставлених цілей, але й своєчасно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Процес планування в рамках контролінгу забезпечує постановку цілей на всіх рівнях управління, що створює єдину систему орієнтирів для керівництва та працівників підприємства. За допомогою контролінгу підприємство може чітко визначити напрямки розвитку, обсяги ресурсів, необхідні для досягнення поставлених цілей, а також строки виконання окремих завдань. В умовах агропромислового виробництва, де планування залежить від зовнішніх факторів, контролінг дозволяє знизити рівень невизначеності та підвищити надійність планів.

Контроль, як один із ключових елементів системи контролінгу, здійснюється через моніторинг виконання поставлених цілей, що дозволяє виявити відхилення від планових показників і вжити відповідних заходів для коригування. Завдяки цьому підприємство може уникнути негативних наслідків від можливих ризиків та забезпечити стабільність фінансових і виробничих процесів. Ефективний контроль вимагає наявності системи ключових показників ефективності (KPI), які дозволяють оцінити досягнення як стратегічних, так і оперативних цілей.

Коригування діяльності є важливим елементом контролінгу, що дозволяє підприємству адаптувати свої дії відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Процес коригування охоплює не лише внесення змін у плани та бюджет, але й оптимізацію ресурсів, перегляд пріоритетів та розробку нових стратегічних і тактичних підходів. Для підприємств агропромислового комплексу це може включати зміну сезонних планів, перегляд фінансових ресурсів або коригування витрат залежно від ринкових умов.

Контролінг також забезпечує підприємство актуальною аналітичною інформацією для прийняття рішень. Завдяки цьому керівництво отримує необхідну інформацію для оцінки поточної ситуації, прогнозування та виявлення ризиків. Аналітична функція контролінгу дозволяє не лише оцінювати ефективність окремих підрозділів, але й забезпечувати синергетичний ефект від взаємодії між ними. Інформаційні технології відіграють важливу роль у цьому процесі, оскільки автоматизація процесу збору і обробки даних підвищує швидкість та точність отримання інформації.

Важливим аспектом контролінгу є його інтеграція у загальну систему управління, що дозволяє об'єднати різні функціональні підрозділи та створити єдину систему контролю. Це сприяє підвищенню рівня відповідальності за досягнення цілей підприємства на всіх рівнях управління, створюючи основу для ефективного комунікаційного процесу між підрозділами. Контролінг забезпечує єдину інформаційну базу, яка сприяє прийняттю обґрунтованих рішень і знижує ризик конфліктів між функціональними відділами.

Отже, контролінг є важливою складовою сучасної системи управління, яка поєднує процеси планування, контролю та коригування діяльності для досягнення стратегічних і оперативних цілей підприємства. Його впровадження дозволяє підвищити ефективність управління, забезпечити стабільний розвиток та підвищити конкурентоспроможність підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища.

Ефективне управління ресурсами є ключовою умовою для підвищення рентабельності агропромислових підприємств. Досягнення цієї мети вимагає оптимізації управління земельними, технічними та фінансовими ресурсами, що дозволяє знизити витрати і підвищити віддачу від кожного

ресурсу. Це включає запобігання перевитратам, скорочення втрат і забезпечення максимальної ефективності використання ресурсів, що є необхідним для підвищення економічної ефективності.

Таблиця 1

Моніторинг та контролінг в системі управління агропідприємством

Ціль	Опис	Очікувані результати
Ефективність використання ресурсів	Оптимізація управління земельними, технічними та фінансовими ресурсами для зниження витрат і підвищення рентабельності.	Зниження перевитрат ресурсів, зменшення втрат, підвищення віддачі від кожного виду ресурсу.
Стабільний розвиток підприємства	Зменшення ризиків та контроль за продуктивністю через моніторинг показників (урожайність, витрати, продуктивність тощо).	Підвищення стабільності операційної діяльності, мінімізація впливу зовнішніх ризиків.
Конкурентоспроможність через швидке реагування	Постійний аналіз ринкових умов для оперативної адаптації до змін у попиту, ціновій політиці та регуляторних вимогах.	Швидка адаптація до змін ринку, підвищення гнучкості підприємства та посилення конкурентних позицій на ринку.
Підвищення якості продукції	Контроль за дотриманням стандартів якості на всіх етапах виробництва для задоволення вимог ринку та споживачів.	Висока якість продукції, задоволення клієнтів, зниження втрат через рекламції або повернення продукції.
Забезпечення фінансової стабільності	Моніторинг фінансових показників, таких як прибутковість, ліквідність та платоспроможність, для підтримки фінансової стійкості.	Підтримка позитивного фінансового балансу, зниження ризику банкрутства, покращення кредитоспроможності підприємства.
Ефективність управління персоналом	Контроль продуктивності та ефективності праці співробітників, аналіз витрат на оплату праці, розвиток професійних навичок.	Підвищення продуктивності праці, скорочення витрат на оплату праці, задоволення працівників умовами роботи.
Оптимізація логістичних процесів	Моніторинг витрат на логістику, оптимізація маршрутів доставки та процесів зберігання, управління запасами.	Зниження витрат на логістику, скорочення термінів постачання, ефективне управління складськими запасами.
Забезпечення екологічної стійкості	Контроль за використанням ресурсів з урахуванням екологічних стандартів, зменшення відходів та негативного впливу на довкілля.	Дотримання екологічних вимог, позитивна репутація на ринку, підвищення стійкості до екологічних ризиків.
Покращення управлінської прозорості	Залучення сучасних інформаційних технологій для забезпечення прозорості операцій та покращення комунікації між підрозділами.	Підвищення прозорості управління, покращення координації підрозділів, зменшення внутрішніх конфліктів.
Підтримка інноваційного розвитку	Моніторинг інноваційних процесів, інвестування в нові технології, підтримка науково-дослідних проєктів та підвищення ефективності.	Підвищення конкурентоспроможності, швидша адаптація до ринкових умов, впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності.

Джерело: складено на основі [9-13]

Стабільний розвиток підприємства також передбачає зниження ризиків і посилений контроль за продуктивністю шляхом моніторингу таких показників, як урожайність, витрати та продуктивність на всіх етапах виробництва. Постійне відстеження цих параметрів дозволяє своєчасно реагувати на зміни та мінімізувати вплив зовнішніх ризиків, забезпечуючи стабільність і прогнозованість операційної діяльності.

Для збереження та підвищення конкурентоспроможності підприємства важливою є здатність швидко реагувати на зміни в ринкових умовах. Це включає постійний аналіз попиту, цінової політики та регуляторних вимог, що дає змогу швидко адаптуватися до зовнішніх змін і забезпечити гнучкість у прийнятті рішень, що сприяє зміцненню позицій підприємства на ринку.

Однією з пріоритетних цілей є забезпечення високої якості продукції, що можливо завдяки контролю за дотриманням стандартів на кожному етапі виробництва. Якісна продукція підвищує рівень задоволеності клієнтів, знижує втрати від рекламцій або повернень і сприяє покращенню репутації підприємства на ринку.

Фінансова стабільність є важливою умовою для сталого розвитку, тому постійний моніторинг фінансових показників, таких як прибутковість, ліквідність та платоспроможність, дозволяє підтримувати позитивний фінансовий баланс. Це сприяє зниженню ризику банкрутства, підвищенню кредитоспроможності і забезпечує стійкість підприємства на ринку.

Ефективне управління персоналом також є важливим компонентом успішної діяльності агропромислового підприємства. Воно передбачає контроль продуктивності та ефективності праці, аналіз витрат на оплату праці та розвиток професійних навичок співробітників, що у підсумку сприяє підвищенню загальної продуктивності праці та забезпечує зниження витрат на оплату праці.

Оптимізація логістичних процесів відіграє значну роль у зниженні витрат і забезпеченні своєчасного постачання продукції. Це досягається за допомогою моніторингу витрат на логістику, оптимізації маршрутів доставки, управління запасами та покращення процесів зберігання продукції.

Підтримка екологічної стійкості є важливою складовою соціальної відповідальності підприємства. Контроль за використанням ресурсів відповідно до екологічних стандартів, скорочення відходів і мінімізація негативного впливу на довкілля допомагають підприємству відповідати вимогам екологічного законодавства і підтримувати позитивну репутацію на ринку.

Покращення управлінської прозорості шляхом застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє зробити процес управління прозорішим і ефективніше координувати роботу між підрозділами. Це

сприяє зменшенню внутрішніх конфліктів, підвищенню продуктивності і швидкості прийняття рішень, а також покращенню комунікації між працівниками.

Підтримка інноваційного розвитку є ще однією важливою метою. Постійний моніторинг інноваційних процесів, інвестиції в нові технології, підтримка науково-дослідних проектів сприяють швидкому впровадженню нових рішень та підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Інноваційний підхід дозволяє швидше адаптуватися до змін на ринку та впроваджувати сучасні технології, що підвищує ефективність виробничих і управлінських процесів.

Отже, впровадження інструментів моніторингу та контролінгу в управління агропромисловим підприємством дозволяє значно підвищити ефективність використання ресурсів, забезпечити стабільність розвитку, покращити конкурентоспроможність і якість продукції, підтримувати фінансову стабільність і ефективність управління персоналом. Водночас такі заходи сприяють оптимізації логістичних процесів, забезпечують екологічну стійкість, прозорість управління та підтримують інноваційний розвиток. Сукупність цих дій зміцнює підприємство та забезпечує його стійкість і адаптивність до змінних умов ринку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, за сучасних умов розвиток агропромислових підприємств значною мірою залежить від ефективного управління, що включає моніторинг та контролінг ключових аспектів діяльності. Впровадження автоматизованих систем дозволяє підвищити оперативність управлінських рішень, забезпечити контроль за використанням ресурсів, а також адаптацію до змін ринку та зовнішнього середовища. Інтеграція сучасних інформаційних технологій сприяє зниженню ризиків, підвищенню якості продукції та фінансової стабільності підприємств. Контролінг і моніторинг є базовими інструментами для забезпечення стабільного розвитку агропромислового сектору, підтримуючи конкурентоспроможність і гнучкість підприємств у динамічному ринковому середовищі.

Література

1. Якімова Н.С. Моніторинг поведінкових моделей суб'єктів ринку праці в системі інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики. *Економіка і організація управління*. 2020. № 3 (39). С.278-287.
2. Корнійчук Г. В. Моніторинг у системі управління фінансовим потенціалом підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13. С. 26–31.,
3. Щербель, А. Моніторинг і регулювання управлінських рішень щодо реалізації потенціалу підприємства. *ЛЮГОС*. 2020. <https://doi.org/10.36074/2663-4139.09.07>
4. Берідзе Т. М., Мезенцева Н. М. Базові моделі моніторингу в системі стратегічного управління підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 7. С. 50–54.
5. Аксьонова І. Моніторинг як сучасне інформаційне забезпечення аналітики та управління підприємствами. *Економіка та суспільство*, 2023. Вип. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-70>
6. Бобало Ю. Я., Даник Ю. Г., Комарова Л. О., Лук'янов О. О., Максимович В. М., Писарчук О. О., Ріппенбейн В. В., Смух Р. Т., Стогній В. С., Сторонський Ю. Б., Стрихалюк Б. М. Моніторинг об'єктів в умовах апріорної невизначеності джерел інформації: монографія. Львів, 2015. 360 с.
7. Роскладка Н. О., Роскладка А. А., Пушкарьова А. В. Система моніторингу ключових показників ефективності діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. №12. [10.32702/2307-2105-2019.12.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.6)
8. Рябкова О. В. Моніторинг економічних показників результативності машинобудівного підприємства : автореф. Дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2018. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1346/avtoreferatyabkova.pdf>
9. Задорожна, Р. П. Контролінг як концепція управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Вісник Київського інституту бізнесу і технологій*. 2010. № 1. С. 46-50.
10. Гусева І. Менеджмент і контролінг в системі управління підприємством / *Теорії і практики управління*. 2009. №3. С. 88-91
11. Одноволик В. І. Контролінг - сучасна концепція забезпечення стабільного розвитку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 6. С. 127–130.
12. Смирнова Л.Д. Механізм гнучкого контролінгу в управлінні виробничо-господарськими системами : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами». Запоріжжя, 2009. – 24 с.
13. Дем'яненко Т. І. Необхідність впровадження системи контролінгу на підприємствах України. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. № 2(81) <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.2.18>

References

1. Iakymova N.S. Monitorynh povedinkovykh modelei subiektiv rynku pratsi v systemi informatsiino-analitychnoho zabezpechennia derzhavnoi polityky. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 2020. № 3 (39). S.278-287.
2. Korniiichuk H. V. Monitorynh u systemi upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstva. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2018. № 13. S. 26–31.,
3. Shebel, A. Monitorynh i rehuliuвання upravlinskykh rishen shchodo realizatsii potentsialu pidpriemstva. *ΛΟΗΟΣ*. 2020. <https://doi.org/10.36074/2663-4139.09.07>
4. Beridze T. M., Mezentseva N. M. Bazovi modeli monitorynhu v systemi stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom . *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2016. № 7. S. 50–54.
5. Aksonova I. Monitorynh yak suchasne informatsiine zabezpechennia analytyky ta upravlinnia pidpriemstvamy. *Ekonomika ta suspilstvo*, 2023. Vyp. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-70>
6. Bobalo Yu. Ya., Danyk Yu. H., Komarova L. O., Lukianov O. O., Maksymovych V. M., Pysarchuk O. O., Rippenbein V. V., Smuk R. T., Stohnii V. S., Storonskyi Yu. B., Strykhaliuk B. M. Monitorynh ob'iektiv v umovakh apriornoj nevyznachenosti dzherel informatsii : monohrafiia. Lviv, 2015. 360 s.
7. Roskladka N. O., Roskladka A. A., Pushkarova A. V. Systema monitorynhu kluchovykh pokaznykiv efektyvnosti diialnosti pidpriemstva. *Efektyvna ekonomika*. 2019. №12. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.6
8. Riabkova O. V. Monitorynh ekonomichnykh pokaznykiv rezultatyvnosti mashynobudivnoho pidpriemstva : avtofef. Dys. kand. ekon. nauk : 08.00.04. Lviv, 2018. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1346/avtoferatryabkova.pdf>
9. Zadorozhna, R. P. Kontrolinh yak kontsepsiia upravlinnia finansovo-hospodarskoju diialnistiu pidpriemstva. *Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu i tekhnolohii*. 2010. № 1. S. 46-50.
10. Husieva I. Menedzhment i kontrolinh v systemi upravlinnia pidpriemstvom / Teorii i praktyky upravlinnia. 2009. №3. S. 88-91
11. Odnovolyk V. I. Kontrolinh - suchasna kontsepsiia zabezpechennia stabilnoho rozvytku pidpriemstva. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2009. № 6. S. 127–130.
12. Smyrnova L.D. Mekhanizm hnuchkoho kontrolinhu v upravlinni vyrobnycho-hospodarskymy systemamy : avtofef. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.00.04 «Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy». Zaporizhzhia, 2009. – 24 s.
13. Demianenko T. I. Neobkhdnist vprovadzhennia systemy kontrolinhu na pidpriemstvakh Ukrainy. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*. 2022. № 2(81) <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.2.18>